

PATVIRTINTA
Jonavos Justino Vareikio
progimnazijos direktoriaus
2023 m. spalio 18 d.
įsakymu Nr. V-201

JONAVOS JUSTINO VAREIKIO PROGIMNAZIJOS KRIZIŲ VALDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Jonavos Justino Vareikio progimnazijos krizių valdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarka; toliau – Progimnazija) reglamentuoja krizių valdymą Progimnazijoje, komandos sudarymą, jos funkcijas, darbo organizavimą ir bendradarbiavimą su Progimnazijos vaiko gerovės komisija (toliau – VGK), Progimnazijos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia savivaldybės vykdomąja institucija (toliau – Progimnazijos steigėju), ir psichologinės pagalbos teikėju (-ais) krizės Progimnazijoje metu.

2. Šioje Tvarkoje vartojamos sąvokos:

1.1. **Krizė Progimnazijoje** – netikėtas ir / ar pavojingas įvykis, sutrikdantis įprastą Progimnazijos bendruomenės ar atskirų jos narių veiklą, emociškai sukrečiantis visą ar didesnę Progimnazijos bendruomenės dalį;

1.2. **Krizės valdymas Progimnazijoje** – suprantamas kaip koordinuoti veiksmai, kuriuos atlieka Progimnazijos krizių valdymo grupė, VGK, Jonavos Švietimo pagalbos tarnybos pedagoginės psichologinės pagalbos skyrius, kitos švietimo ir sveikatos sistemos įstaigos, siekiant įveikti krizės sukeltas pasekmes ir teikti Progimnazijos bendruomenei veiksmingą pagalbą (toliau – krizės valdymas), organizuojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-579 „Dėl Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) (toliau – Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašas), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro Rekomendacijomis dėl krizių valdymo mokyklose ir atsižvelgiant į Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodeksą (<http://www.etikoskomisija.lt/teisine-informacija/etikos-kodeksas/item/69-lietuvos-visuomenes-informavimo-etikos-kodeksas>), metodinę medžiagą Mokyklų krizių valdymo komandoms „Krizių valdymas Mokyklose“ (<http://sppc.lt/index.php?1032120711>).

3. Visi pagalbą, įvykus krizei Progimnazijoje – netikėtam ir / ar pavojingam įvykiui, sutrikdančiam įprastą Progimnazijos bendruomenės ar atskirų jos narių veiklą, emociškai sukrečiančiam visą ar didesnę Progimnazijos bendruomenės dalį (toliau – krizė) – teikę specialistai turi laikytis konfidencialumo, gauti ir teikti informaciją tiek, kiek būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas ir nepažeidžiant vaiko teisių ir teisėtų interesų.

II SKYRIUS

KRIZIŲ VALDYMO PROGIMNAZIJOJE ORGANIZAVIMAS

4. Krizės valdymą Progimnazijoje organizuoja Progimnazijos Krizių valdymo komanda (toliau – KVK).

5. Progimnazijos KVK paskirtis – pasirengti konstruktyviai reaguoti į krizę, o įvykus krizei – koordinuotai ir veiksmingai organizuoti krizės pasekmių įveikimą, užtikrinti krizės paveiktiems Progimnazijos bendruomenės nariams reikiamos pagalbos teikimą.

6. KVK sudaroma iš 5–7 narių. Progimnazijos KVK vadovauja Progimnazijos direktorius, jam negalint atlikti savo funkcijų, jo pavaduotojas ugdymui (toliau – Progimnazijos KVK vadovas). Progimnazijos KVK sudaro: KVK vadovas, narys atsakingas už psichologinės pagalbos organizavimą ir (ar) teikimą (Progimnazijos psichologas), narys, atsakingas už komunikaciją (Progimnazijos socialinis pedagogas ir elektroninio dienyno administratorius), narys, atsakingas už saugumą (Progimnazijos direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams), ir narys, atsakingas už pirmosios medicininės pagalbos organizavimą (Progimnazijos visuomenės sveikatos specialistas). Vienai funkcijai atlikti gali būti skiriami keli Progimnazijos KVK nariai arba vienam Progimnazijos KVK nariui skiriama atlikti kelias funkcijas, tačiau Progimnazijos KVK vadovo, nario, atsakingo už psichologinės pagalbos organizavimą ir (ar) teikimą, ir nario, atsakingo už komunikaciją, funkcijas atlieka skirtingi asmenys.

7. Progimnazijos KVK nariais skiriami asmenys, turintys krizės valdymui būtinų gebėjimų: komunikacijos, bendradarbiavimo, komandinio darbo, konfliktų sprendimo, savižudybės ir savižalos rizikos atpažinimo įgūdžių turintys Progimnazijos administracijos darbuotojai, mokytojai ir / ar pagalbos mokiniui specialistai (logopedas, specialusis pedagogas, socialinis pedagogas, psichologas). Progimnazijos KVK sudėtį tvirtina Progimnazijos direktorius.

8. Progimnazijos KVK krizės valdyme atlieka šias funkcijas:

8.1. parengia preliminarų krizės valdymo veiksmų planą, kuriame numato krizės valdymo veiksmus (toliau – krizės valdymo veiksmų planas) (*priedas I*);

8.2. įvykus krizei, Progimnazijos krizių valdymo grupė nustato krizių valdymo organizavimo tvarką, pasiskirsto funkcijomis, parengia krizės Progimnazijoje planą ir kt. Pasikeitus aplinkybėms priima sprendimą:

8.2.1. koreguoti krizės valdymo veiksmų planą;

8.2.2. sustabdyti krizės valdymo veiksmus; sustabdžius krizės valdymo veiksmus aptaria krizės valdymo eigą ir numato postvencinius veiksmus.

9. Progimnazijos KVK narių funkcijos:

9.1. KVK vadovas:

9.1.1. vadovauja KVK darbui;

9.1.2. užtikrina, kad, nesant kurio nors KVK nario, jo funkcijoms krizės valdyme atlikti būtų paskirtas kitas Progimnazijos darbuotojas;

9.1.3. užtikrina, kad KVK nariams dalyvaujant krizės valdymo veikloje būtų paskirti asmenys jų tiesioginiam darbui dirbti;

9.1.4. palaiko ryšį su Progimnazijos steigėju, informuoja apie įvykį; prireikus – kitas institucijas (policija, Jonavos rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrių ar kitas);

9.1.5. kontroliuoja faktų sklaidą;

9.1.6. inicijuoja KVK posėdžius krizės valdymo klausimams svarstyti. KVK posėdžiai

krizės valdymo organizaciniais klausimams (KVK narių funkcijoms krizės valdyme pasiskirstyti, preliminariam krizės valdymo veiksmų planui sudaryti, planuoti dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, pasidalinti patirtimi ir kita) aptarti organizuojami pagal poreikį;

9.1.7. įvykus krizei, susisiekiama su nukentėjusio asmens artimaisiais ir (ar) policija (jei įvykis įvyko Progimnazijoje), patikslina krizės faktus, aptaria su asmens artimaisiais, kokia informacija apie krizę bus pateikta Progimnazijos bendruomenei (*priedai 2-5*);

9.1.8. krizės metu nedelsiant sušaukia ir informuoja apie krizę KVK;

9.1.9. informuoja Progimnazijos administraciją ir mokytojus apie krizės valdymo organizavimo veiksmus ir pateikia informaciją apie krizę Progimnazijos darbuotojams, užtikrina, kad mokytojai nedelsiant (ne vėliau kaip kitą ugdymo dieną pirmos pamokos metu) vienu metu, klasėse praneštų informaciją apie krizę visiems mokiniams;

9.1.10. pasirūpina, kad visiems Progimnazijos bendruomenės nariams būtų prieinama informacija apie psichologinės pagalbos galimybes;

9.1.11. mokinio ir (ar) darbuotojo mirties atveju pasirūpina, kad jo asmens duomenys būtų pašalinami iš žurnalų, sąrašų, kompiuterių ir kita; mirusiojo daiktus perduoda artimiesiems;

9.1.12. užtikrina, kad nesant kurio nors KVK nario, jo funkcijoms krizės valdyme atlikti būtų paskirtas kitas Progimnazijos darbuotojas.

9.2. Progimnazijos psichologas yra atsakingas už psichologinės pagalbos organizavimą ir teikimą:

9.2.1. įvykus krizei, vertina situaciją Progimnazijoje (labiausiai krizės paveiktus Progimnazijos bendruomenės narius, bendrą Progimnazijos bendruomenės mikroklimatą, psichologinės pagalbos teikimo poreikį) ir Progimnazijos vidinius resursus, reikalingus psichologinei pagalbai teikti;

9.2.2. bendradarbiaudamas su KVK vadovu ir Progimnazijos steigėju, organizuoja psichologinės pagalbos Progimnazijos bendruomenei teikimą;

9.2.3. rūpinasi tęstinę pagalba labiausiai paveiktiems bendruomenės nariams (pvz., nukreipia psichikos, sveikatos specialistams);

9.2.4. renka ir sistemina informaciją apie vietos psichologinės ir emocinės paramos galimybes.

9.3. Progimnazijos socialinis pedagogas ir elektroninio dienyno administratorius yra atsakingi už komunikaciją:

9.3.1. reguliariai atnaujina KVK narių ir psichologinės pagalbos teikėjo (-ų) kontaktus ir užtikrina jų prieinamumą KVK nariams ir Progimnazijos bendruomenei;

9.3.2. bendradarbiaudami su V GK, psichologinės pagalbos teikėju (-ais) ar Progimnazijos steigėju ir Progimnazijos KVK vadovu, parengia informacijos apie krizę tekstą, kuris bus skirtas ir pateiktas Progimnazijos bendruomenei, prirėikus ir žiniasklaidai;

9.3.3. vertina bendravimo su žiniasklaida efektyvumą;

9.3.4. esant būtinybei užmezga ryšius su įvairiomis organizacijomis, galinčiomis padėti Progimnazijai krizės atveju.

9.4. Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams yra atsakingas už saugumo priemonių organizavimą:

9.4.1. esant krizei, susijusiai su realia ar suvokiama grėsme Progimnazijos bendruomenės narių civiliniam saugumui, nedelsiant imasi priemonių, užtikrinančių Progimnazijos bendruomenės narių saugumą, ir informuoja Progimnazijos KVK vadovą ar jo pavaduotoją, prirėikus iškviečia policiją ir (ar) priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą (bendrosios pagalbos telefonu 112);

9.4.2. po krizės vertina saugumo priemonių efektyvumą.

9.5. Visuomenės sveikatos specialistas yra atsakingas už pirmosios medicininės pagalbos organizavimą:

9.5.1. esant realiai ar suvokiamai grėsmei Progimnazijos bendruomenės narių sveikatai ir (ar) gyvybei, nedelsiant nustato sužeistus Progimnazijos bendruomenės narius, inicijuoja pirmosios medicininės pagalbos teikimą ir informuoja Progimnazijos KVK vadovą ar jo pavaduotoją, prireikus iškviečia greitąją medicinos pagalbą (bendrosios pagalbos telefonu 112);

9.5.2. rūpinasi, kad krizės atveju būtų priemonių, reikalingų pirmajai medicininei pagalbai suteikti;

9.5.3. numato vietą (-as) Progimnazijoje, kur galėtų būti teikiama pirmoji medicininė pagalba;

9.5.4. po krizės vertina pirmosios pagalbos organizavimo efektyvumą.

9.6. Klasių auklėtojai ir mokytojai krizės Progimnazijoje metu:

9.6.1. identifikuoja mokinius, kuriems reikia pagalbos;

9.6.2. rengia pokalbius klasėse ir neleidžia skliti gandams;

9.6.3. palaiko ryšius su vaikais;

9.6.4. suteikia informaciją, kur ir kaip mokiniai bei tėvai gali gauti pagalbą.

III SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

10. Su Krizių valdymo mokykloje tvarkos aprašu, patvirtintu Progimnazijos direktoriaus įsakymu, pedagoginiai darbuotojai supažindinami elektroninėmis priemonėmis per dokumentų valdymo sistemą (DVS) arba Classroom mokymo(si) platformą (Pedagogų skiltį), nepedagoginiai darbuotojai – pasirašytinai.

11. Mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) supažindinami su šia Tvarka, patalpinant ją Progimnazijos internetinėje svetainėje <https://www.jvareikis.jonava.lm.lt/>

Jonavos Justino Vareikio
progimnazijos
krizių valdymo tvarkos aprašo
1 priedas

(Krizės valdymo veiksmų plano formos pavyzdys)

KRIZĖS VALDYMO VEIKSMŲ PLANAS

Jonavos Justino Vareikio progimnazija

_____ (data)

1. Progimnazijos bendruomenės narys, gavęs informaciją apie krizę Progimnazijoje, nedelsdamas informuoja Progimnazijos KVK vadovą .....
(vardas pavardė, kontaktinis telefono Nr.).

Jam nesant, jo įgaliotą atstovą.....
(vardas, pavardė, kontaktinis telefono Nr.).

2. Progimnazijos KVK vadovas susisiečia su nukentėjusiojo asmens artimaisiais ir (ar) policija, patikslina krizės faktus (kas, kur ir kada įvyko) ir informaciją, kuri galėtų būti pateikta Progimnazijos bendruomenei.

3. Progimnazijos KVK vadovas nedelsdamas sušaukia Progimnazijos KVK posėdį. Progimnazijos KVK narių vardai, pavardės, telefono Nr., funkcijos krizės valdymo metu:

3.1. KVK vadovas (Progimnazijos direktorius) ir asmuo, atsakingas už komunikaciją (Progimnazijos socialinis pedagogas ir elektroninio dienyno administratorius);

3.2. narys, atsakingas už psichologinės pagalbos organizavimą (Progimnazijos psichologas);

3.3. narys, atsakingas už saugumo priemonių organizavimą (Progimnazijos direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams);

3.4. narys, atsakingas už pirmosios medicininės pagalbos organizavimą (Progimnazijos visuomenės sveikatos priežiūros specialistas).

4. Progimnazijos KVK vadovas informuoja apie krizę Progimnazijos steigėją.

Įstaigos pavadinimas .....

Kontaktinio asmens vardas, pavardė, telefono Nr., el. paštas:

.....
.....

5. Progimnazijos KVK posėdžio metu aptaria šiuos klausimus (priklausomai nuo konkrečios krizės situacijos, posėdžio darbotvarkė gali būti papildyta įtraukiant kitus aktualius klausimus arba sutrumpinta, jei kai kurie klausimai neaktualūs konkrečios krizės situacijoje):

5.1. įvertina krizės paveiktų asmenų grupes (kurie Progimnazijos bendruomenės nariai gali būti labiausiai paveikti). Labiausiai krizės paveiktos asmenų grupės:

.....
.....
5.2. įvertina turimus psichologinės pagalbos Progimnazijoje resursus, jei jų nepakanka, kreipiamasi į psichologinės pagalbos teikėją (-us) ir informuoja Progimnazijos steigėją. Psichologinės pagalbos teikėjo (-ų) vardas, pavardė, telefono nr., el. paštas:
.....
.....

5.3. sutaria, kokia informacija apie krizę ir jos valdymo veiksmus bus pateikiama atskiroms Progimnazijos bendruomenės grupėms (mokiniams, tėvams (globėjams, rūpintojams), Progimnazijos darbuotojams, žiniasklaidai). Taip pat sutaria, kas, kada ir kokia forma pateiks parengtą informacinį tekstą;

5.4. esant būtinybei sprendžia apie papildomų civilinės saugos ir (ar) greitosios medicinos pagalbos priemonių reikalingumą (policijos ir (ar) priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, greitosios medicinos pagalbos iškvietimą (bendrosios pagalbos telefonu 112);

5.5. svarsto būtinybę informuoti apie krizę kitas įstaigas ar institucijas ir bendradarbiauti su jomis organizuojant ar vykdant krizės valdymo veiksmus;

5.6. mirties atveju aptaria dalyvavimą laidotuvėse (visi Progimnazijos bendruomenės nariai turi būti informuoti apie laidotuvių laiką ir vietą; laidotuvėse dalyvauja tik norintys Progimnazijos bendruomenės nariai);

5.7. atsižvelgus į konkrečios krizės aplinkybes ir remiantis KVK posėdžio metu priimtais sprendimais, rekomenduotina konsultuojantis su Progimnazijos steigėju ir psichologinės pagalbos teikėju (-ais), tikslina preliminarų krizės valdymo veiksmų planą;

5.8. numato kito Progimnazijos KVK posėdžio vietą ir laiką.

6. Apie krizę informuojama Progimnazijos bendruomenė.

7. Labiausiai nukentėjusiems asmenims teikiama psichologinė ir (ar) kita pagalba.

8. Pasirūpinama, kad visiems Progimnazijos bendruomenės nariams būtų prieinama informacija apie psichologinės pagalbos galimybes.

9. Mokinio ar kito bendruomenės nario mirties atveju pasirūpinama, kad jo vardas, pavardė būtų pašalinami iš žurnalų, sąrašų, kompiuterių, pasirūpinama mirusiojo daiktai.

10. Progimnazijos KVK reguliariai aptaria krizės valdymo veiksmų eigą, veiksmingumą, prireikus keičia, koreguoja krizės valdymo veiksmų planą.

Jonavos Justino Vareikio
progimnazijos
krizių valdymo tvarkos aprašo
2 priedas

PRANEŠIMAS DARBUOTOJAMS APIE DARBUOTOJO VAIKO MIRTĮ

Data:

Kam: Darbuotojams

Nuo: (Vadovo vardas ir pavardė)

Tema: (Darbuotojo vardas ir pavardė) mirtis

Mūsų mokykla yra nuliūdinta žinios apie [darbuotojo vardas ir pavardė] vaiko ir mūsų buvusio mokinio savižudybę (mirtį, jei nepatvirtinta). Nuoširdžiai užjaučiame (Vardas) dėl netekties.

Mes galime niekada nesužinoti visų šią tragediją lėmusių veiksnių, tačiau specialistai mano, kad didelės dalies savižudybių negalima paprastai paaiškinti ar priskirti joms tik vieną priežastį.

Tragiškos ir netikėtos [Vardas] mirties aplinkybės gali sukelti įvairių reakcijų ir jausmų, kelti skaudžių klausimų tiek mums, tiek mūsų mokiniams. Mes susitarėme su [profesionalais] dėl galimybės pasikalbėti apie reakcijas į tokį įvykį ir apie tai, kaip galima būtų kalbėti su įvykio paveiktais mokiniais. Numatomas *Online* susitikimo laikas xxx. Šio susitikimo metu konsultantai bus pasirengę mums padėti ir atsakyti rūpimus į klausimus.

Kai kuriems gali būti priimtinesnė individuali pagalba. Pastaruosius raginame susisiekti su profesionalais, skambinant šiais numeriais:

- mobilios krizių įveikimo komandos numeris: .....
- psichologais, šiuo metu teikiančiais krizinę pagalbą mūsų mokyklai, kuriems reikėtų pasiskambinti ir susiderinti *Online* konsultacijos laiką: .....

Poreikiui esant, vienam darbuotojui galime pasiūlyti iki penkių individualių konsultacijų.

Apie skaudžius įvykius dažnai kyla įvairių gandų. Tačiau prisiminkite, kad neteisinga, iškreipta informacija apie įvykį gali labai skaudinti skaudų įvykį patyrusį žmogų ir jo artimuosius, todėl kviečiame neplatinti nepatikrintos informacijos arba spėliojimų apie įvykį.

Norintys pasikalbėti apie tai, kas įvyko, yra laukiami ..... (nurodomas psichologas). Tikime, kad visi kartu palaipsniui išgyvensime šią netektį ir galėsime grįžti į įprastą savo darbo ritmą.

Jonavos Justino Vareikio
progimnazijos
krizių valdymo tvarkos aprašo
3 priedas

PRANEŠIMAS TĖVAMS

(Siunčiama elektroninėmis priemonėmis paveiktų klasių tėvams arba perskaitoma mažose grupėse po savižudybės)

Mūsų mokykloje – skaudus įvykis: (*mėnuo ir diena*) nusižudė mūsų mokyklos buvęs mokinys / klasioko / auklėtojo (*Vardas, Pavardė*) brolis / sesuo / sūnus. Nuoširdžiai užjaučiame (*Vardas*) šeimą ir artimuosius.

Suprantame, kad toks įvykis sukelia daug sunkių jausmų ir klausimų visiems. Nors nesužinosime, kodėl taip nutiko, tačiau žinome, kad savižudybė yra sudėtingas reiškinys ir neturi vienos priežasties. Dažnai savižudybė būna susijusi su psichologiniais sunkumais, o juos galima įveikti. Todėl išties labai svarbu kreiptis pagalbos, jei Jūs pats, Jūsų vaikas ar artimasis jaučiasi prislėgtas ar sutrikęs.

Mokyklos administracija pasiruošusi pasiūlyti paramą ir palaikymą mokyklos bendruomenei, todėl pakvietėme specialistus, kurie gali padėti įveikiant krizes. Šią savaitę (*mėnuo ir diena, tikslus laikas*) su mokykla dirbs krizių įveikimo komanda iš *Krizių Įveikimo Centro*. Prašome kreiptis į .... (klasės vadovą / pavaduojanti mokytoją) ar mokyklos administraciją, jei manote, kad Jūsų vaikui reikia papildomos pagalbos. Taip pat galite kreiptis į mokyklos psichologą (*Vardas, Pavardė, telefonas*).

Pridedame informaciją apie nemokamus psichologinės pagalbos telefonus ir kitas artimiausias paramos tarnybas, į kurias galima kreiptis dėl kilusių išgyvenimų. Jei kiltų klausimų, kaip kalbėtis su vaikais apie savižudybę, galite pasitarti paskambinę į „Tėvų liniją“ tel. 8 800 90012.

Neabejojame, kad visi kartu palaiptiui įveiksime kilusius sunkumus, o gyvenimas mokykloje vėl tekės įprasta vaga.

Pagarbiai
(*Vadovo Vardas, Pavardė*)

Jonavos Justino Vareikio
progimnazijos
krizių valdymo tvarkos aprašo
4 priedas

KAIP KALBĖTIS SU MOKINIAIS PO BENDRUOMENĖS NARIO SAVIŽUDYBĖS

(Gairės mokytojams prieš pokalbį su mokiniais po savižudybės)

Po mokyklos bendruomenės nario savižudybės moksleiviams gali kilti ypač daug klausimų, ir daugumai žmonių nėra lengva apie tai kalbėtis. Tokio pobūdžio informaciją svarbu moksleiviams perduoti gyvame pokalbyje, matyti jų reakcijas, turėti galimybę vėliau individualiai pasikalbėti su stipriau sureagavusiais mokiniais. Toliau pateikiame informaciją ir būdus, kaip mokiniai turėtų būti informuojami ir kaip su jais kalbėtis apie savižudybę:

1. įvardykite, kas įvyko, – kad asmuo nusižudė, kada nusižudė ir kas nusižudė. Šį faktą pristatykite be dramatiškumo;

2. informaciją pateikite pagarbiai, kaip kalbėdami apie bet kurį mirusį žmogų;

3. praneškite, kad visas mokyklos kolektyvas liūdi dėl netekties, užjaučia artimuosius ir skaudžiai išgyvena šį įvykį;

4. svarbu paaiškinti moksleiviams, kad savižudybė niekuomet nėra vienos priežasties rezultatas, kad niekas asmeniškai negali būti atsakingas už šią mirtį, kad nebus rastas atsakymas į klausimą, kodėl nusižudė šis asmuo. Todėl kaltinti ką nors dėl savižudybės nėra teisinga, nes tokie kaltinimai gali labai skaudinti kitą žmogų;

5. kalbant apie nusižudžiusį asmenį, labai svarbu atskirti jo asmenines savybes nuo poelgio – savižudybės. Kai kalbama apie asmenį, jis gali būti prisimenamas kaip geras žmogus, pareigingas darbuotojas ar mokinys, bet kai kalbama apie jo poelgį, savižudybę, dera laikytis nuostatos, kad savižudybė nėra išeitis sprendžiant problemas, nes:

5.1. savižudybė – dažniausiai yra nepakeliamo psichikos skausmo, nevilties išraiška, kuria žmogus nerado / nesugebėjo / nemokėjo su kuo nors pasidalyti ar kitaip su ja išbūti tuo metu – t. y. jis neieškojo arba nesugebėjo rasti reikiamos pagalbos;

5.2. savižudybė palieka labai sunkias psichologines, dvasines pasekmes nusižudžiusiojo artimiesiems, draugams, bendradarbiams – visiems, su kuriais nusižudęs asmuo turėjo reikšmingesnių asmeninių kontaktų;

6. mokytojai turėtų būti labai dėmesingi ir jautrūs moksleivių emocijoms, elgesio reakcijoms, kurias pastebės, kai praneš ir kalbės apie įvykusią savižudybę. Moksleiviams turi būti sudaryta galimybė būti išklaustytiems, jiems turi būti lengvai prieinama psichologinė parama, jei jos prireikia;

7. pastebėjus reiškiamą pyktį ant nusižudžiusiojo, verta atkreipti į tai dėmesį ir pasakyti, kad pykti šioje situacijoje yra normalu ir kad tai nereiškia, jog netektis pykstančiajam nerūpi. Galima pykti ant žmogaus už jo poelgį ir tuo pačiu jausti, kad tas žmogus tau yra svarbus ir brangus;

8. svarbu padėti mokiniais suprasti, kad jie nėra atsakingi už kito žmogaus savižudybę, ypač jei yra svarstančių, kad jie galėjo ką nors padaryti ir užkirsti tam kelią. Mes ne visada galime numatyti kito žmogaus elgesį ir pastebėti kito žmogaus ketinimus, nes jis gali juos slėpti;

9. nurodykite, kokių priemonių ir veiksmų imasi mokyklos administracija, siekdama įveikti mokyklą ištikusią krizę (kviečiama krizių įveikimo komanda, prieinami psichikos sveikatos

konsultantai, išplatinta informacija apie visas psichologinę paramą teikiančias tarnybas – emocinės paramos telefonus, psichologines konsultacijas ir t. t.). Paskatinkite mokinius kreiptis pagalbos į patikimą suaugusįjį, jei jaučiasi prislėgti ir sutrikę arba pastebi, kad taip jaučiasi jų draugas. Galima pabrėžti, kad pagalbos ieškojimas nereiškia žmogaus silpnumo, tai kaip tik stiprybės, gebėjimo pasirūpinti savimi požymis. Taip pat verta paklausti, į ką jie pirmiausia kreiptųsi, jei patiems ar draugui kiltų minčių apie savižudybę.

KO NEREIKĖTŲ DARYTI:

- Informuoti mokinius apie savižudybę raštu arba per socialinius tinklus.
  - Pasakoti mokiniams apie savižudybės metodą. Esant klausimams apie savižudybės būdą, verta pakreipti pokalbį į tai, kaip savižudybė mokinius paveikė ir kaip su tuo tvarkytis.
  - Atskleisti priešmirtinio raštelių turinį.
  - Neigiamai atsiliepti apie mirusio motyvus arba jo veiksmus.
  - Pasakoti apie mirusio gyvenimo aplinkybes, kurios galėjo jam sukelti minčių apie savižudybę.
  - Duoti suprasti, kad tokiomis, kaip mirusiojo, gyvenimo aplinkybėmis savižudybė yra suprantamas sprendimas.
  - Šlovinti arba romantizuoti mirusįjį, pernelyg pozityviai apie jį kalbant arba skiriant jam pernelyg daug dėmesio, arba leisti kitiems mokiniams garbinti ar idealizuoti mirusįjį.
-

Jonavos Justino Vareikio
progimnazijos
krizių valdymo tvarkos aprašo
5 priedas

GEDINČIO MOKINIO SUTIKIMAS MOKYKLOJE

Čia pateikiama keletas pasiūlymų, kaip paruošti klasę ir gedintį mokinį jo / jos sugrįžimui į mokyklą po netekties. Šie veiksmai gali padėti mokiniui, jo klasės draugams ir mokytojams jaustis saugiau ir ramiau.

1. Aplankykite gedintį mokinį namuose, sužinokite, kaip jis ar ji norėtų, kad bendruomenė elgtųsi jam grįžus į mokyklą.

2. Pasikalbėkite su klase apie tai, kaip žmonės paveikia gedėjimas, ir paskatinkite mokinius pasidalyti savo jausmais. Paklauskite, kaip mokiniai patys jautėsi po netekčių savo gyvenime ir kas jiems padėdavo.

3. Aptarkite, kokius sunkumus gali patirti jų bendraklasiai, grįžęs į mokyklą. Paklauskite, kaip jie norėtų, kad su jais būtų elgiamasi, jei jie grįžtų į mokyklą po artimojo mirties. Toks aptarimas gali vykti porose, mažose grupėse, tokiu būdu paskatinant įsitraukti į pokalbį visus. Tai padės išreikšti įvairias ir skirtingas nuomones ir leis pamatyti, kad žmonės gali turėti skirtingų norų, kaip su jais turėtų būti elgiamasi. Kai kuriems norisi kalbėtis apie tai, kas įvyko, kiti nori, kad juos paliktų ramybėje. Dažniausiai gedintys mokiniai sako, kad norėtų, jog kiti su jais elgtųsi įprastai, nesistengdami būti perdėtai atsargūs. Tačiau reikia ir tam tikro jautrumo, nes gedintieji paprastai nenori, kad aplinkiniai elgtųsi taip, lyg visai nieko nebūtų nutikę.

4. Kartais gali padėti, jei, prieš mokiniui grįžtant į mokyklą, bendraklasiai jam nusiunčia atvirutes arba raštelius, arba jam skirtus piešinius. Tada mokinys žino, kad klasė apie jį galvoja.

5. Mokiniui atėjus į pamokas, pagerbkite jo netektį: „Labai užjaučiu, kad (*mirusiojo vardas*) mirė. Žinau, kad liūdi dėl to. Normalu, jei kartais norisi verkti“. (Svarbu, kad tai būtų viešai pasakyta tik per pirmos dienos pirmąją pamoką, o ne kiekvienas mokytojas vėl sakytų per savo pamoką. Mokytojai gali išreikšti savo užuojautą asmeniškai vėliau, kai mokinys jau priimtas klasėje.)

6. Mokiniui grįžus, jam gali būti sunkiau sutelkti dėmesį ar įsilieti į klasės veiklą, būkite supratingi.

7. Suteikite galimybę mokiniui pabūti vienam, kai jis ar ji to nori (tam turi būti prieinamas „tylusis kambarys“, auklėtojo kabinetas ar pan.). Galima pasiūlyti mokiniui: „Sutarkime, kokį ženklą man duosi, jei panorėsi išeiti iš klasės“ (užtikrinkite, kad susitarimo būtų laikomasi).

8. Jei reikia, nukreipkite mokinį pas psichologinės pagalbos specialistą.

9. Išklausykite, jei mokiniui norisi kalbėtis. „Jei kiltų noras pasikalbėti, visada gali į mane kreiptis, aš išklausysiu.“

10. Laikykitės įprastos mokyklos tvarkos ir įprasto požiūrio į discipliną.

11. Mokiniui iš pradžių gali būti sunkiau atlikti namų darbus ar užduotis: „Jei sunku atlikti namų darbus, šiuo metu gali daryti tiek, kiek pajėgi“.

12. Leiskite mokiniui gedėti tiek, kiek jam ar jai reikia.